

Aprobat în ședința Guvernului din 2024
Decizia protocolară nr. /2024

AVIZ
la proiectului de lege pentru modificarea
Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014
(Legea învățământului artistic)

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 (Legea învățământului artistic), înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 187 din 20 iunie 2024) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Prezentul proiect de lege vine să soluționeze o parte dintre problemele din învățământul artistic, dar și să deschidă calea pentru elaborarea actelor normative subsecvente.

Referitor la obiectul de reglementare, potrivit proiectului, sunt propuse modificări asupra unor dispoziții din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 în scopul încadrării subsistemului învățământului artistic în sistemul educației. Astfel, se propune:

- divizarea învățământului artistic în două categorii/segmente: învățământ artistic specializat și învățământ artistic complementar, cu obiective și cerințe educaționale distincte;
- delimitarea clară a tipurilor de instituții din cadrul învățământului artistic;
- stabilirea educației formale cu atribuirea certificatelor de competență profesională absolvenților care promovează examenul de absolvire, conform nivelului de învățământ promovat pentru școlile de muzică, artă și artă plastică și liceele cu profil artistic.

Reieșind din scopul urmărit de proiectul de lege, Guvernul înaintează următoarele propuneri:

1. La art. I pct.1 din proiectul de Lege (în partea ce ține de modificarea art. 3 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014):

- la noțiunea „învățământ artistic”, cuvintele „competențelor profesionale și fundamentale” se substituie cu cuvintele „rezultatelor învățării”;
- noțiunile „învățământ artistic academic” și „învățământ artistic nonacademic” urmează a fi excluse;
- la noțiunea „învățământ artistic specializat”, cuvântul „copii” se substituie cu cuvântul „cei”.

Totodată, pe tot parcursul textului proiectului de lege, cuvântul „academic” urmează a fi exclus.

Menționăm că și clasificarea învățământului artistic în academic și nonacademic nu este justificată.

2. La art. I pct. 2 din proiectul de lege (în partea ce ține de modificarea art. 15 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014), propunem expunerea acestuia cu următorul cuprins:

„2. Art. 15 alin. (1):

la lit. j), cuvântul „școală” se substituie cu textul „gimnaziu, liceu cu profilurile de arte, sport, teologic, militar, etc. O instituție de învățământ secundar (gimnaziu sau liceu) se încadrează în categoria de la prezenta literă numai dacă disciplinele de la profilurile de arte, sport, teologic, militar, etc. se predau în toate clasele nivelului de studii.”;

se completează cu lit. j¹) cu următorul cuprins:

„j¹) instituție de învățământ artistic complementar – școală de arte (muzică, teatru, arte plastice, dans etc.).

În instituțiile de învățământ artistic complementar se predau doar disciplinele de profil artă (muzică, teatru, arte plastice, dans etc.).”;

la lit. m), textul „de arte: arte plastice, muzică, teatru” se exclude.

Necesitatea expunerii pct. 2 din proiectul de lege într-un nou cuprins rezultă din faptul că tipologia instituțiilor de învățământ artistic propusă de autorii proiectului de lege nu se încadrează sistemic în tipologia instituțiilor de învățământ prevăzută la art. 15 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, fapt pentru care prevederile propuse pentru art. 15 ar putea conduce la încadrarea defectuoasă în sistemul de educație a instituțiilor de învățământ care activează la moment.

Astfel, prin recomandarea înaintată supra se urmărește accentuarea diferențierilor dintre *instituțiile de învățământ secundar cu vocație în domeniul artei* (art.15 lit. j)), adică instituțiile de învățământ care, potrivit curriculumului, oferă programe de învățământ general și, totodată, programe de învățământ artistic specializat (la toate clasele), de *instituțiile de învățământ artistic complementar* (art.15 lit. j¹)), adică instituțiile de învățământ care, potrivit curriculumului, oferă doar programe de învățământ artistic de tip complementar, precum și *instituțiile de învățământ secundar, ciclul II – liceu* (art.15 lit. e)), care oferă programe de învățământ general la toate clasele și, concomitent, oferă programe de învățământ artistic complementar la unele clase.

Învățământul artistic la nivelul învățământului profesional tehnic și învățământului superior în continuare va fi oferit de colegii și centre de excelență (art.15 lit. h) și i)) și, respectiv, de universități (art.15 lit. k)).

Totodată, cele cinci categorii de instituții de învățământ urmează a fi diferențiate de instituțiile de învățământ extrașcolar artistic (art. 15 lit. m – centrele de creație), cele din urmă oferă programe de instruire fără respectarea unui curriculum rigid și fără certificarea competențelor obținute (învățământ nonformal).

3. La art. I pct. 4 din proiectul de lege (în partea ce ține de modificarea art. 17 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014), propunem expunerea acestuia cu următorul cuprins:

„4. Articolul 17:

1) la alin. (1), după cuvântul „liceal” se completează cu textul „, , secundar vocațional, artistic complementar,”;

2) la alin. (5), după cuvintele „secundar general” se completează cu textul „, , secundar vocațional, artistic complementar”;

3) la alin. (7), textul „de arte,” se exclude;

4) se completează cu alineatele (7¹) și (7²) cu următorul cuprins:

„(7¹) La finalizarea studiilor:

a) în instituțiile de învățământ artistic complementar se eliberează certificat de competență artistică;

b) în instituțiile de învățământ secundar, ciclul II cu clase de profil arte, și în instituțiile de învățământ secundar vocațional de arte se eliberează actele de studii enumerate la alin. (6) lit. a) și b), conform nivelului de învățământ promovat, și certificate de competență artistică;

c) în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de arte se eliberează diplomă de studii artistice;

d) în instituțiile de învățământ superior de arte sau cu grupe de profil arte se eliberează actele de studii enumerate la alin. (6) lit. e).

(7²) În cazul nepromovării examenelor de absolvire a treptelor învățământului artistic, în instituțiile de învățământ enumerate la alineatul (7¹) se eliberează adeverință.”

Modificările propuse vin să ofere o clarificare referitoare la denumirea actelor de studii eliberate la absolvirea studiilor în instituțiile de învățământ general cu vocație în domeniul artelor, în instituțiile de învățământ secundar, ciclul II (licee) cu clase de profil artă, și în instituțiile de învățământ artistic complementar (cu programe de instruire doar în domeniul artelor).

Astfel, în instituțiile de învățământ artistic complementar (școală de arte) absolvenților li se vor elibera certificate de competență artistică conform nivelului de studii absolvit.

Concomitent, în instituțiile de învățământ secundar vocațional de arte (licee cu clase doar de profil arte) și în instituțiile de învățământ secundar, ciclul II cu clase de profil arte (licee cu unele clase de profil arte), absolvenților li se vor elibera două acte de studii: certificat de studii gimnaziale sau diplomă de bacalaureat – pentru absolvirea învățământului general (în funcție de nivelul de studii absolvit) și certificat de competență artistică – pentru absolvirea învățământului artistic (în funcție de nivelul de studii absolvit).

Totodată, în instituțiile de învățământ profesional tehnic care vor oferi programe de instruire în domeniul artelor la absolvirea studiilor se va elibera diplomă de studii artistice, iar la absolvirea studiilor în instituțiile de învățământ superior – diplomă de studii superioare.

4. La art. I pct. 6 din proiectul de lege (în partea ce ține de completarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 cu Titlul V¹):

1) partea introductivă urmează a fi scrisă în redacția:

„6. Titlul III se completează cu Capitolul V¹ cu următorul cuprins:”;

2) Art. 31¹:

la alin. 2, cuvintele „Ministerul Culturii” se exclud;

se completează cu alin. (4)-(8) cu următorul cuprins:

„(4) Studiile în învățământul artistic nu sunt obligatorii.

(5) Admiterea în învățământul artistic se face prin evaluarea aptitudinilor specifice profilului, pe bază de concurs.

(6) Învățământul artistic formal este constituit din două tipuri, cu obiective și cerințe educaționale distincte:

a) învățământul artistic complementar;

b) învățământul artistic specializat.

(7) Personalul din învățământul artistic formal este constituit din:

a) personalul prevăzut la art. 53 alin. (2) și alin. (6)-(8), în cazul instituțiilor de învățământ artistic complementar, al instituțiilor de învățământ secundar vocațional de arte și al instituțiilor de învățământ secundar, ciclul II cu clase de profil arte;

b) personalul prevăzut la art. 70 și 71, în cazul instituțiilor de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar care oferă programe de studii din domeniul artelor;

c) personalul prevăzut la art. 117, în cazul instituțiilor de învățământ superior care oferă programe de studii din domeniul artelor.

(8) Structura și modul de organizare a învățământului artistic sunt prevăzute într-un regulament aprobat de Ministerul Educației și Cercetării.”

3) art. 31² se exclude;

4) art. 31³ care devine art. 31² va avea următorul cuprins:

„**Articolul 31². Învățământul artistic specializat**

(1) Învățământul artistic specializat este axat pe cultivarea excelenței în domeniu, prin dezvoltarea competențelor și abilităților artistice la toate nivelele de învățământ;

(2) Învățământul artistic specializat se organizează în instituții de învățământ secundar vocațional de arte, în colegii și centre de excelență de arte și în instituții de învățământ superior sub formă de lecții teoretice și practice specifice profilului, desfășurate în grup și/sau individual.

(3) Educația oferită în cadrul învățământului artistic are caracter formal și continuu, integrând armonios componentele specifice artei și educației, asigurând o formare echilibrată, complexă și pe tot parcursul vieții.

(4) În cazul nepromovării disciplinelor de profil în instituțiile de învățământ secundar vocațional de arte, elevul este exmatriculat, având cu posibilitatea continuării studiilor la o instituție de învățământ general.

(5) În cazul nepromovării disciplinelor de profil în cadrul instituției de învățământ secundar, ciclul II, elevul poate fi transferat în cadrul aceleiași instituții de învățământ într-o clasă cu profil general, în limita locurilor disponibile.”;

5) art. 31⁴, care devine art. 31³, va avea următorul cuprins:

Articolul 31³. Învățământul artistic complementar

(1) Învățământul artistic complementar este benevol și se organizează în instituții de învățământ artistic complementar (școli de muzică, teatru, arte plastice, dans etc.), sub formă de lecții teoretice și practice specifice profilului, desfășurate în grup și/sau individual.

(2) Instituțiile publice de învățământ artistic complementar sunt înființate, reorganizate și lichidate de către fondator.

(3) Modul de organizare și de funcționare a instituțiilor de învățământ artistic complementar se stabilește printr-un regulament-cadru aprobat de Ministerul Educației și Cercetării.

(4) În funcție de specificul activității, fiecare instituție de învățământ artistic complementar, în baza prevederilor regulamentului-cadru aprobat de Ministerul Educației și Cercetării, își elaborează propriul regulament de funcționare, coordonat cu fondatorul.”

Modificările pentru Capitolul V¹ de la Titlul III al Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 sunt înaintate în vederea diferențierii tipurilor de învățământ artistic formal (specializat și complementar) și a instituțiilor de învățământ în care programele de învățământ artistic sunt oferite.

De asemenea, s-a propus ca prevederile care sunt specifice atât învățământului artistic complementar cât și învățământului artistic specializat să fie excluse de la art. 31², art. 31³ și art. 31⁴ și, respectiv, incluse la art. 31¹ din proiectul de lege.

În acest sens, propunerea autorului proiectului privind reglementarea la art. 31² a învățământului artistic în două categorii (învățământul artistic specializat și învățământul artistic complementar) se recomandă a fi inclusă într-un alineat separat la art. 31¹, întrucât nu este justificată menținerea unei singure norme la un articol separat.

Totodată, norma propusă de autorul proiectului pentru articolul 31² este expusă defectuos, diferențiind categoriile învățământului artistic în funcție de ciclurile și nivelele învățământului general. Precizăm că structura învățământului artistic încă nu este bine definită, fapt pentru care echivalarea nivelelor învățământului artistic (în calitate de componente structurale) cu nivelele învățământului general nu este justificată fără o fundamentare conceptuală.

Din aceste considerente, la art. 31¹ alin. (8) s-a propus ca Ministerul Educației și Cercetării să aprobe structura (respectiv nivelele și ciclurile) și modul de organizare a învățământului artistic.

Totodată, unele prevederi propuse de autorul proiectului pentru art. 31³ și 31⁴ sunt asemănătoare (de ex. prevederea privind admiterea în învățământul artistic prin concurs de la art. 31³ alin. (2) și de la art. 31⁴ alin. (2), prevederea privind caracterul benevol al învățământului artistic de la art. 31³ alin. (4) și de la art. 31⁴ alin. (1)).

Astfel, s-a propus ca prevederile care sunt caracteristice pentru ambele categorii ale învățământului artistic formal să fie indicate la un singur articol și

anume la articolul 31¹, care conține prevederi generale aplicabile ambelor categorii de învățământ artistic formal.

Concomitent, se observă unele omisiuni substanțiale ale autorului proiectului în partea ce ține de precizarea categoriilor de personal care vor activa în învățământul artistic formal (adică categoriile de personal de la disciplinele de profil, în funcție de categoria instituției de învățământ în care va fi organizat și învățământul artistic formal). În acest sens, s-a propus pentru art. 31¹ un alineat nou, alin. (7), care ar prevedea expres categoriile de personal care activează în învățământul artistic formal, în funcție de categoria instituției de învățământ unde se organizează învățământul artistic (tipurile indicate la articolul 15 din Codul educației al Republicii Moldova nr.152/2014).

O altă omisiune a autorului proiectului de lege este nereglementarea categoriilor de instituții de învățământ în care poate fi organizat învățământul artistic specializat și, respectiv, învățământul artistic complementar. În acest sens s-a propus la art. 31³ și 31⁴ (devenite art. 31² și 31³) precizarea categoriilor instituțiilor de învățământ în care poate fi organizat învățământul artistic specializat (art. 31², alin. (2)) și, respectiv, în care poate fi organizat învățământul artistic complementar (art. 31³, alin. (1)).

Totodată, prevederea propusă de autorul proiectului la art. 31³ alin. (4), care reglementează posibilitatea de exmatriculare a elevilor din învățământul artistic în cazul nepromovării disciplinelor de profil, s-a propus a fi expusă în două alineate diferite (alin. (4) și (5)) ale art. 31³ (devenit articolul 31²). Această soluție este justificată prin faptul că în instituțiile de învățământ secundar, ciclul II (licee cu unele clase cu profil arte), pot fi clase cu profil general.

Astfel, nu este justificată exmatricularea elevului care nu a promovat probele finale la disciplinele de profil arte, în condițiile în care există în cadrul aceleiași instituții clase cu profil general la care elevul ar putea fi transferat.

5. La art. I pct. 7 și pct. 8 din proiectul de lege (în partea ce ține de modificarea art. 37 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014), propunem expunerea pct. 7 și 8 într-un singur punct cu următorul cuprins:

„7. La art. 37 alin. (1), textul „școli de artă,” urmează a fi exclus.”

Menționăm că, odată ce învățământul artistic *formal* specializat și complementar a fost definit distinct de învățământul extrașcolar la Capitolul V¹ de la Titlul III din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, a decăzut necesitatea modificării radicale a art. 37, care este destinat întregului sistem de învățământ extrașcolar.

Accentuăm că, în contextul educației nonformale învățământul artistic poate fi desfășurat și în învățământul extrașcolar, respectiv, în instituții de învățământ extrașcolar (centre, palate și case de creație).

Astfel, rămâne ca Capitolul V¹ de la Titlul III din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 să fie aplicat, în special, învățământului artistic (specializat și complementar), în contextul educației formale (conform unui curriculum riguros și cu certificarea competențelor), iar Capitolul VII de la

Titlul III din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 să fie aplicat învățământului extrașcolar (și, respectiv, învățământului artistic, în contextul educației nonformale ca parte componentă a învățământului extrașcolar).

6. Pct. 9 de la Art. I din proiectul de lege urmează a fi exclus.

Menționăm că autorul proiectului de lege nu a argumentat necesitatea excluderii funcției de „acompaniator” din art. 53 alin. (6) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014.

7. La Art. I pct. 10 din proiectul de lege (în partea ce ține de înlocuirea cuvântului „învățământ” cu cuvântul „învățământ” pe tot textul Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014), urmează a fi reanalizat termenul „învățământ” propus a fi modificat pe tot textul.

Totodată, precizăm că pentru respectarea uzanțelor normative în cazuri similare, normele care vizează modificarea (substituirea) anumitor cuvinte pe tot textul actului normativ se propun la începutul proiectului, dar nu la sfârșitul acestuia.

În contextul celor menționate supra, Guvernul susține proiectul de lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr.152/2014 (Legea învățământului artistic), cu ajustarea corespunzătoare a acestuia prin prisma propunerilor prezentate.